

Uteksaminerte hovedfagstudenter sensur 17. juni

Edvardsen, Unni: Changeless is voteless, but old ways die hard. A study of political party change: The case of the liberal democratic party of Japan.

Fure, Kari: Til kamp for verdier med retoriske strategier. Dei retoriske strategiene til norske og svenske landbruksorganisasjoner i EU-debatte.

Gjellestad, Malin: (fikk sensur 4. mai) De sterkeste rett? En komparativ studie av regional aktivitet i EU: 1987-1997.

Holmen, Bengt: Sikkerhet, nasjonal identitet og etnisk konflikt i Makedonia. En studie av den makedoniske transisjonen og FN's første konfliktforebyggende militære operasjon.

Krüger, Ragnhild Hvoslef: Et blikk på den stille revolusjonen. Sammenlikning av Ronald Ingleharts postmaterialisme-teori og Pierre Bourdieus praksisteori.

Mathiesen, Vivi: Klimaforhandlingene: Spillteoretiske analyser av USA og EUs strategiske valg i Rio 1992 og Kyoto 1997.

Olsen, Steinar Reppen: Incrementalism. Politically Successful! Theoretically Successful! Logically Invalid? A theoretical and logical analysis of Karl Popper's theory of Piecemeal Engineering.

Paulsen, Kaia: Poverty as a feminine phenomenon: Is the ghost of Tom Joad a woman? -The cases of Norway and the United States, 1970-1995.

Sørli, Andre: Krysspress og individuell politisk adferd. En teoretisk drøfting av krysspressteori.

Hittil i år har 15 studenter avlagt eksamen i sammenliknende politikk hovedfag.

24. august blir det orienteringsmøter for høstsemesteret!

Gjest

Professor Gunnar Helgi Kristinsson

Gunnar Helgi Kristinsson er gjest ved instituttet i tre måneder fra 20. april 1998, på det stipendet instituttet kunngjorde i forbindelse med den islandske presidentens, Olafur R. Grimsons statsbesøk til Norge og Institutt for sammenliknende politikk i februar 1997. Kristinsson presenterer her kort seg selv og islandsk statsvitenskap.

Gunnar Helgi Kristinsson er professor i statsvitenskap

ved Islands universitet og den statsvitenskapelige avdelingens formann. Han avsluttet sin B. A. eksamen ved Islands universitet i 1981 og M. Sc. ved London School of Economics and Political Science i 1982. Sin Ph. D. avhandling skrev han ved University of Essex (og delvis i Gøteborg) om bondepartier i Sverige og Island.

Hans opprinnelige forskningsinteresse var partier og valg, men etter at avhandlingen ble fullført i 1989 har han gått over til forskning om offentlig forvaltning og offentlig politikk. Han har skrevet bøker og artikler om Islands forvaltnings-system og næringspolitikk og hans nåværende forskning handler om det statlige budsjett på Island. Andre emner han har skrevet om inkluderer utviklingen av Islands forfatning og Islands forhold til EU.

Statsvitenskap på Island

Undervisning i statsvitenskap på Island startet i 1970 da landets nåværende president, Olafur Ragnar Grimsson, ble professor ved Islands universitet. De første årene var han den eneste fast ansatte og tallet på studenter var svært lavt. Etter hvert økte antallet studenter og antallet ansatte også (om ikke like raskt). Nå finnes der omkring 200 studenter og fem ansatte. Mange studenter reiser til andre land etter sin B.A.-eksamen, fremst til Storbritannia og USA, men i voksende grad til Skandinavia også. Ifjor ble der for første gang inntatt studenter på MA-

nivå (i offentlig forvaltning og offentlig politikk). Sju har overlevd den første vintren.

De første 15-20 årene inntok politisk sosiologi en ganske dominerende stilling i islandsk statsvitenskap. Man forsket meget omkring partier og valg og tilnæringsmåten var ofte historisk. Historien er viktig i islandsk kultur - men kanskje der fantes en "Rokkans" innflytelse der også. I de siste ti år finnes der i stigende grad forskning om internasjonal politikk, politisk filosofi og offentlig forvaltning/politikk også.

Ved Islands universitet finnes der flere forskningsinstitutter av statsvitenskapelig interesse. Det viktigste er sikkert Institutt for sosialforskning (Felagsvisindastofnun) som Det sosialvitenskapelige fakultetet (som statsvitenskapen) driver. Det har gjennom årene samlet store mengder intervjudata om politikk og sosiale forhold på Island. Andre institutt av interesse er bl. a. Senter for internasjonale studier og Senter for kvinneforskning. De fleste som fullfører en B. A. eller M. A. i statsvitenskap jobber i den offentlige forvaltning, informasjonsformidling (inkl. journalistikk) eller internasjonalt samarbeid. De har et selskap, Felag stjornmalafraedinga, som står åpent for alle som har minst en B.A.-eksamen i statsvitenskap og en interesse for statsvitenskapens utvikling på Island. De publiserer en statsvitenskapelig årbok - og uten dem skulle de få akademikerens strev være enda mer i ensomhet.

OM OVERVÅKNING

«Historians will look back in bewilderment on the bout of surveillance mania that affected British education...at the end of this century» - letter from Aidan Foster-Carter i The Times Higher Education Supplement, March 27, 1998.

.....men dette gjaldt altså Storbritannia.....

Sampolicissimus ønsker alle studenter, medarbeidere og øvrige lesere en riktig god sommerferie. Alle vitenskapelige ansatte minnes om å sende fremdriftsrapport i andre ferieuke («Går ferien etter planen?» Ja/Nei/Vet ikke/Husker ikke) til kontorsjefen med kopi til Fakultetet, Personal- og økonomiavdelingen, Seksjon for prosjektservice, Informasjonsavdelingen, Avdeling for Helse, Miljø og Sikkerhet, og gjerne også til Bergens Tidende for den fulle åpenhetens skyld.

Sampolicissimus

UNIVERSITETET I BERGEN
Institutt for sammenliknende politikk
Adr: Christiesgt. 15, 5007 Bergen
Tlf: 55 58 21 75/78. Fax: 55 58 94 25
Instituttstyrer:
Prof. Stein Kuhnle
Kontaktpersoner:
Ragnhild Stolt-Nielsen
Terese Zeil

3/98

Ny bok

Stein Ugelvik Larsen (red.):
Modern Europe after fascism 1943-1980s (to bind) Columbia University Press, New York, 1998.

Stein Ugelvik Larsen

Fra tid til annen dukker det opp nyheter i media om gamle krigsforbrytere fra den 2. verdenskrig som trekkes for retten og dømmes for sine ugjerninger fra dengang. Hver gang minnes man på de mange og etter manges mening ufullstendige rettsoppgjør eller landsvikoppgjør - oppgjør der Europa har forsøkt å fri seg fra arven fra den smertelige fortiden. Alle de mange og sene oppgjør knyttet til enkeltpersoner idag viser hvordan de ulike land på en utilstrekkelig måte klarte å gjøre opp med fortiden. Ulike forhold gjorde at mange av både de små og de store krigsforbryterne klarte å stikke seg vekk, forhold som ofte knytter seg til at de europeiske regjeringer dengang ikke selv hadde en klar oppfatning av hvem de ansvarlige var og hvordan ulike personer hadde hatt innflytelse over de ugjerninger som hadde skjedd. Det ble også knyttet ulike, hemmelige allianser mellom etterkrigstidens politiskeledere og personer med uklar fortid under krigen.

I boken *Modern Europe after Fascism 1943-1980's* reises problemstillingene om hvordan Europa i vår moderne historie - den såkalte etterkrigstiden - faktisk gjennomførte oppgjøret med nazismen og fascismen og hvordan disse oppgjørene karakteriserer viktige sider ved Europas politikk etter 1945. Den siste verdenskrigen ga dødsstøtet til den "klassiske" fascismen og samtidig ga den en kraftig stimulans til kommunismen - såvel som til de demokratiske idealer; begge to ideologier som nazismen og fascismen sto som den mest radikale motstander av.

Hvordan kan vi sammenfatte den impuls som fascismen innebar for det moderne Europa? I boken *Modern*

Modern Europe after Fascism 1943-1980s

Europe after Fascism 1943-1980's har vi analysert denne impuls som en sterk stimulans til politisk og økonomisk restaurasjon. Fascismens krig gjorde at både de kommunistiske og de kapitalistiske økonomiene fikk en eventyrlig oppblomstring som igjen førte til at begge typene økonomiske systemer ble feiret som utrolig ekspansive og moderne. Begge typene politiske systemer ble også betraktet som utrolig vellykkede: de kunne vende tilbake til sine førkrigsposisjoner og folk følte at roen og stabiliteten var gjenopprettet ("back to normalcy"). De (personer og interesser) som hadde sittet med makten i politikk, næringsliv og sosiale organisasjoner konsoliderte sine posisjoner så sterkt at ingen progressive, nye ideer og strømninger kunne vinne frem - før etter mange år. I alle land hersket en dyptgripende konsensus og samling, skapt av krigens solidaritet ute og hjemme og i ideologisk og faktisk mobilisering mot fascismen.

I konklusjonen av *Modern Europe after Fascism 1943-1980's* er det antydning et perspektiv - delvis lånt fra filosofen Karl Popper - om hvordan man best kan forstå og kanskje også tenke seg en politisk tilrettelegging av et slikt oppgjør. Et juridisk oppgjør har klare grenser og de økonomiske oppgjørene som kompensasjon eller straff kan aldri bli helt rettferdige. Men de må gjennomføres. Uten dem vil fascismens ofre og dens motstandere føle at de ikke får innfridd det de har kjempet for. Men prosessen kan ikke avsluttes med dette. Etterkrigstidens Europa må sees på - og

Faksimile fra Aftenposten 2. juni 1998

burde kanskje i større grad av de seirende ha blitt sett på - som en langsiktig "prøve og feile prosess". Det var mange grunner til at man ville få de smertelige oppgjørene fort ferdig - legge dem bak seg - og så se mot nye horisonter. Men fascismens krig er den viktigste begivenhet i verdenshistorien siden den franske revolusjon. Denne revolusjonen har siden hatt mange og viktige ettervirkninger, slik den er "innbakt" i vårt felles og historiske verdigrunnlag. Vi blir ikke "ferdig" med den.

Slik er det også med fascismens betydning for Europas - og verdens - historie og vår globale, samtidige bevissthet. Vi må tolke den som "levende bevissthet" og bringe til overflaten både idag, og videre fremover, mange av de problemer som de hektiske år med krig, påfølgende rettsoppgjør og gjenoppbyggingen medførte. Oppgjøret med fascismen foregår derfor også i dag. Det eksisterer ikke bare som minner fra fortiden, men må "løses" ved ny innsikt i både hva som skjedde, om hvordan nasjonene gjorde sine første oppgjør, og i hvordan vi ved konfrontasjon med både nyfascisme og med den siste tids kriger og folkemord, får en bredere forståelse for fascismens krig og egenart. I denne prosessen må vi "prøve og feile" både i vår støtte til konkrete, politiske handlinger fra våre leder og i vår dypere forståelse av vår egen tid. Det finnes ingen, som Karl Popper sa, endelig løsning - gitt for alltid.

ASIA KALLER

Samarbeid med Thammasat University, Bangkok

I tiden 26. mai til 3. juni var dekanus Sigmund Grønmo, prodekan for internasjonale saker Stein Kuhnle, professorene Jostein Aarrestad (økonomi) og Gunnar Haaland (sosialantropologi), samt fra administrasjonen Kjell Pettersen (internasjonalt kontor) og Ragnhild Stolt-Nielsen (sammenlignende politikk) på besøk til Thammasat University i Bangkok, Thailand. Reisen ble finansiert ved en utgiftsdeling mellom Det samfunnsvitenskapelige fakultet og Internasjonalt kontor. Hensikten med besøket var å undertegne en samarbeidsavtale mellom Thammasat University (TU) og Universitetet i Bergen og å diskutere etableringen av konkrete samarbeidstiltak. Samarbeidsavtalen er et resultat av opprinnelige faglige kontakter mellom Stein Kuhnle og Decha Sungkawan som er dekanus ved Faculty of Social Administration ved TU.

TU har ved siden av avtalen med UiB også avtale med Handelshøyskolen i København, Universitetet i Lund samt Universitetet i Göteborg. TU uttrykte særlig ønske om samarbeid med UiB i Norge. Motivasjonen fra UiBs side for å inngå en avtale på institusjonsnivå med TU, er at en slik avtale vil styrke fagmiljøene i Bergen i forhold til studier i sørøst-Asia. Dette er også et ønske som Institutt for sammenlignende politikk har gitt uttrykk for i sin virksomhetsplan for 1998. Avtalen innebærer utveksling både av forskere, studenter og informasjon.

For å sette fart i samarbeidet har UiB gitt 50.000 kroner som skal brukes til å støtte studenter som kommer fra Thailand til Norge. Disse pengene er et engangforetak som må benyttes innen 1999. Det ligger ellers ingen økonomiske forpliktelser i avtalen. Avtalen innebærer også at studenter fra Bergen kan dra til TU for å ta kurs på deres engelskspråklige masterprogrammer som siden kan inngå som en del av studentens hovedfag. Disse studentene vil ikke bli avkrevet skolepenger og TU vil være behjelpelig med å skaffe bolig. Under besøket ble det opprettet en *Scandinavia Study Group* ved TU som TU senere ønsker å bygge ut til å bli et senter for skandinaviske studier. Det ble i denne forbindelse overrakt en bokgave -25 bøker på engelsk om politiske og sosiale forhold i Skandinavia. Den norske ambassadør-

ren, Lars Wensell, ga middag for delegasjonen fra UiB og TU og uttrykte stor velvilje til prosjektet og lovet støtte til fremtidige samarbeidstiltak, som f. eks. konferanser og seminarer.

Frivilligdom på vietnamesisk

Per Selle

Eg har på oppdrag av NORAD/UD deltatt på tre seminar i Vietnam (Hanoi i desember 1997, Ho Chi Minh byen og Nha Trang i april 1998) som del av den lovgjevsprosessen som no går føre seg i Vietnam m.o.t. frivillig sektor. I arbeidet med dette har det vore ei rekke større konferansar i Vietnam som har diskutert lovutkast. I samband med dette arbeidet var ein mykje interessert i erfaringar frå Skandinavia og Europa elles. Mi oppgåve var å gje ei oversikt over korleis frivillig sektor såg ut og korleis han var regulert hos oss og i andre vestlege land.

Det var mykje interessant å få innblikk i korleis ein diskuterer slike spørsmål i eit land som Vietnam og det er å håpa at dei lærte litt av våre erfaringar også. Dette er noko av det fagleg mest spennande eg har vore med på dei siste åra. At det gjekk føre seg i eit så vakkert og spennande land sette berre ein spiss på det heile.

Skandinavisk-østasiatisk forskernettverk

Torstein Hjellum

I oktober 1997 ble et internasjonalt forskernettverk dannet i København. Initiativtaker var Geir Helgesen, forsker ved Nordisk Institutt for Asienstudier (NIAS) i København. Nettverket, Eurasia Political Culture Research Network, har foreløpig 12 forskere fra syv land i Øst-Asia og Skandinavia. Norsk deltaker er Torstein Hjellum ved Institutt for sammenlignende politikk. Nettverket skal gjennom en større spørreundersøkelse kartlegge holdninger til politikk i fire land i Asia (Japan, Sør-Korea, Taiwan og Kina) og i Danmark, Sverige og Norge.

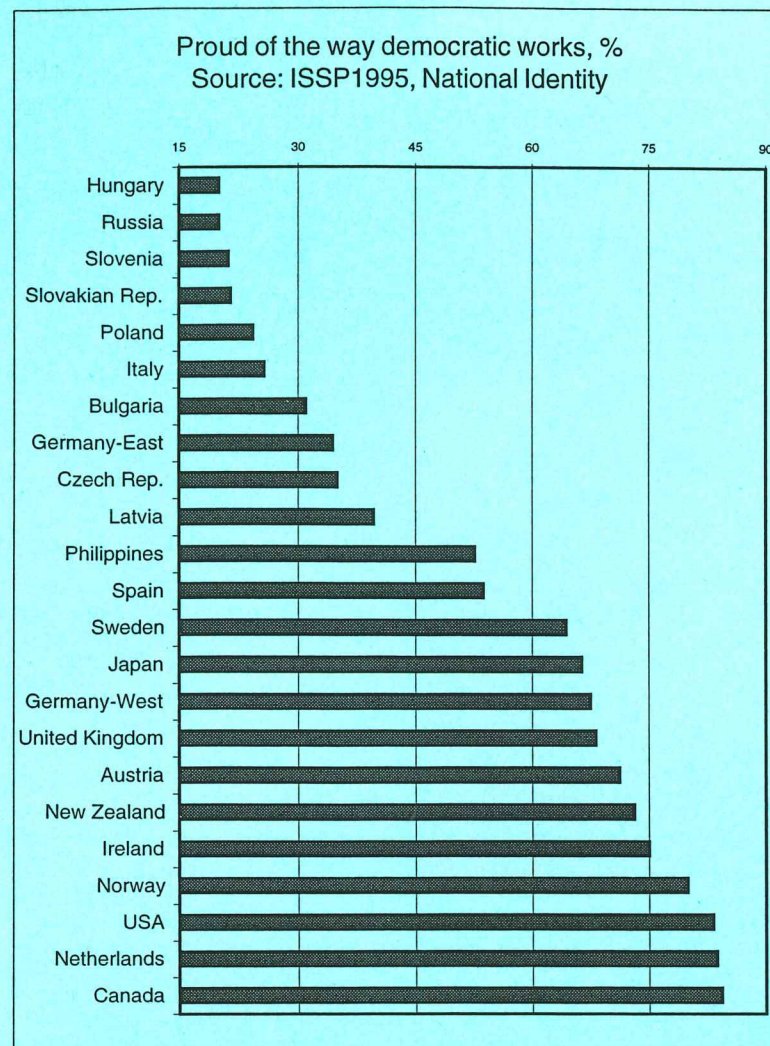
En forstudie gjennomføres i disse dager. Blant annet har 91 grunnfagsstudenter ved ISP besvart et spørreskjema. To hovedfagsstudenter ved instituttet er engasjert i undersøkelsen og de vil ventelig skrive sine hovedoppgaver i tilknytning til studien.

Konferanse i Shanghai 28-29/11

Instituttet planlegger i samarbeid med Institutt for menneskerettigheter, UiO, og Center for Nordic Studies, Fudan University, Shanghai, en konferanse om "Comparative Modernization: Scandinavia and China" i Shanghai 28.-29. november 1998. Konferansen vil fokusere på ulike aspekter ved sosial og økonomisk modernisering, og de mulige politiske (demokratiske) konsekvensene og implikasjonene av sosial og økonomisk endring, og på betydningen av utviklingen av internasjonal lov og rettsnormer for nasjonal lovgivning og politikk. Det arbeides med å skaffe finansiering for fem deltagere fra instituttet, og fem fra IMR, UiO. I tillegg er Lunds Universitet invitert til å sende 3-5 deltagere (på egen finansiering) og professor emeritus Erik Allardt, Helsingfors Universitet, er invitert til, og har takket ja til, å holde "keynote Opening Speech" (finansiert av Finlands Akademi). Fra Sampol. vil Einar Berntzen, Kenneth Christie, Torstein Hjellum, Stein Kuhnle og Frank Aarebrot delta med ulike papers omkring modernisering, demokratisering og velferdspolitisk utvikling i dels Skandinavia og dels Kina og sørøst Asia. Organisasjonskomiteen for konferansen består av Ni Shixiong, Chen Yinzhang, og Peng Xizhi fra Fudan University, og Lisa Stearns, IMR, UiO, og Stein Kuhnle.

Oppdrag i Kambodsja

Førsteamanuensis Kenneth Christie er på vegne av Institutt for menneskerettigheter, UiO og NORAD engasjert til å evaluere et NORAD-prosjekt som siden høsten 1994 har støttet organisasjonen *NGO Cambodian League for the Promotion and Defence of Human Rights*. Støtten har bestått i å bidra til utviklingen av et generelt program for informasjon om den nye konstitusjonen, og et program for kvinners og barns rettigheter. Evalueringen skal danne grunnlag for beslutning om et eventuelt mer langsiktig NORAD engasjement. Kenneth Christie besøkte Kambodsja i tiden 1.-15. juni.

KOMPARATIVE DATABASER

Training and Mobility of Researchers (Large Scale Facilities Activity, TMR-LSF) programmet tilbyr stipend til forskere fra EU og assosierte stater for å arbeide med komparative datasett. I opptil seks måneder kan forskere få tid og plass til å utføre problemstillinger i det omfattende datamaterialet ved Zentralarchiv für Empirische Sozialforschung, Universität zu Köln, Tyskland. Samtidig treffer man også andre lands forskere som jobber med beslektede problemstillinger. "Eurolab'en" letter tilgangen til empirisk komparativ forskning ved å samordne og tilby en lange rekke datasett og kodebøker, blant annet Eurobarometerundersøkelsene, Central and Eastern Eurobarometer, International Social Survey Programme (ISSP, se illustrasjon), en større samling av valgstudier til nasjonal parlamenter i Europa (ICORE-samlingen), the Civic Culture Study, the Political Action Surveys, the USA (United States Information Agency) Studies of European- and World Values Survey. I tillegg har Zentralarchiv en omfattende samling av partiprogrammer som stammer fra the Comparative Manifestos Projects. Til sammen har Zentralarchiv rundt 4000 datasett tilgjengelig for sekundæranalyser. Nærmere informasjon: <http://www.za.uni-koeln.de/eurolab>, e-post: oedegaard@unix1.za.uni-koeln.de

DATA aktuelt

I samarbeid med Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste NSD vil SampolAktuelt i hvert nummer inneholde en spalte kalt DataAktuelt der vi i fellesskap formidler og kommenterer informasjon om aktuelle datasett og data. Spalten har informasjonsverdi for ulike grupper av lesere av SampolAktuelt, og skal dessuten tjene som inspirasjon for studenter i deres arbeid med semesteroppgaver, essays, og hovedfagsoppgaver. Kontaktperson ved NSD er Gry Henriksen, tlf. 55 21 31 05, fax: 55 96 06 60. E-mail: gry.henriksen@nsd.uib.no. Kontaktperson ved Institutt for sammenlignende politikk er førsteamanuensis Gunnar Grendstad, tlf. 55 58 94 86, FAX: 55 58 94 25. E-mail: gunnar.grendstad@isp.uib.no

Konferanse

Konferanse i Bosnia

Professor Dzermal Sokolovic, som siden høsten 1994 har vært tilknyttet Institutt for sammenlignende politikk i ulike engasjementer, vil i tiden 5.-11. juli lede den internasjonale konferansen *Democracy and Human Rights in Multi-Ethnic Societies* i Konjic, Bosnia. Konferansen arrangeres av Institute for Strengthening Democracy, Konjic, som Sokolovic har etablert i samarbeid med Institutt for sammenlignende politikk, Den norske Helsingforskomite, og Sund Kommune. Tema på konferansen vil være bl.a. "Bosnia, Balkan, Europe"; "Balkan, Democracy and Human Rights"; "Bosnian Multi-cultural Society and Minorities"; "Local Democracy - Sund and Konjic"; og en rekke tema om menneskerettighetsproblematikken i Bosnia og verden. Konferansen vil samle en rekke deltagere fra Norge og ulike deler av Bosnia, og enkelte deltagere fra andre land.

Einar Berntzen blir styrer og Tor Midtbø visestyrer høsten 1998

Instituttstyret valgte på møtet 12. juni enstemmig amanuensis Einar Berntzen som instituttstyrer for siste del av inneværende valgperiode - for perioden 1.9.-31.12.98. Nåværende styrer Stein Kuhnle vil fra 1. september begynne sin forskningstermin og være tilknyttet European Forum ved European University Institute, Firenze, for å være med og lede programmet "Recasting the European Welfare State". På samme styremøte ble førsteamanuensis Tor Midtbø enstemmig valgt som ny visestyrer for perioden 1.8.-31.12.98. Nåværende visestyrer Per Selle vil ha permisjon i fem år fra 1.8.98 for å være med og lede gjennomføringen av Regjeringens Makt- og demokratiutredning. Førsteamanuensis Gunnar Grendstad ble valgt til ny representant i Fakultetets forskningsutvalg etter Per Selle for samme periode.

Stein Kuhnle og Per Selle har vært henholdsvis styrer og visestyrer sammenhengende siden 1. januar 1992.

Hovedfagsstipend

Atle Jåstad, hovedfagsstudent i sam. pol., har fått ett av de to hovedfagsstipendene Institusjonen Fritt Ord har kunngjort for studiet av demokratisk utvikling i Kina. Stipendet er på kr. 50.000.